

? – jautājums;
! – svarīgi atcerēties;
:o – pārsteidzoši;
----- - jauna informācija
 ideja;
→ - sasaiste ar zināmo informāciju;
 - man atgādina par ...

Uzdevums: Izlasi tekstu un pieraksti, kādas metodes lasītprīeka veicināšanai Tu vari ieviest!

Kā atsvabināt bērnus lasītprīekam? Saruna ar rakstnieci Luīzi Pastori

"Man kā rakstniecei īstenībā sāp sirds, kad es uzzinu, ka mana grāmata jau ir ielikta skolu programmā. Kad es uzzinu, ka skolā analizē manu grāmatu, es drusciņ *novīstu*, jo tajā procesā nav nekā priedīga," raidieraksta "Valis" sarunā par lasītprasmi un lasītprīeku atzīst bērnu grāmatu autore Luīze Pastore, piedāvājot: "Es gribētu, lai visās skolās būtu tā, kā ir dažās no Latvijas skolām, kur ir lasīšanas stunda prīekam."

Kā tev šķiet, Luīz, kādēļ mēs esam nonākuši šajā situācijā? Elizabete minēja to, ka varbūt ir "pārāk daudz visa", bet kādas ir tavas domas?

Daudziem droši vien jau ir apnikusi mana uzmākšanās ar to, ka vajadzētu iemācīties garlaikoties. Mēs neesam pietiekami pacietīgi, lai "darītu neko", lai iemācītu sev, ka sabiedriskajā transportā mēs varētu lūkoties ārā pa logu vai nodoties vērojumam – vērot cilvēkus, vērot ainavas, sastapties ar citu cilvēku acu skatieniem, lasīt šos cilvēkus, lasīt savas domas, paskatīties, kas notiek, kad mēs ļaujam tam vienkārši plūst. Un, ja mēs, pieaugušie, rādām piemēru, ka mūsu rociņa sabiedriskajā transportā, ārsta uzgaidāmajā telpā vai lidmašīnā vienmēr pastiepsies, pirmkārt, pēc tā telefona, nevis, piemēram, pēc grāmatas, tad mēs nevaram neko citu prasīt no bērna. Bērniem nav tāda piemēra, ka mēs, pieaugušie, mācētu darīt neko un spētu koncentrēties uz neko. Bet man liekas, ka tas ir sākums, vērojums ir labs sākums, lai vispār veidotos lasītprasme. Jo ar mazu bērnu, kamēr viņam vēl rociņā nav iebāzts telefons, mēs kopā ejam pastaigāties, kopā vērojam dabu, arhitektūru, vērojam mašīnu ritmu, pasauli, un tā ir daļa no lasītprasmes. Vērojums ir daļa no lasītprasmes. Pirmie burti, kas parādās bērnam, teiksim, ir veikalu uzrakstos, vai ne? Viņš sāk veidot kaut kādas sakarības. Vizuālā uztvere arī ir daļa no lasītprasmes. Un radošā domāšana arī ir daļa no tās.

Protams, mūsu uzmanību nomāc nepārtrauktie pīkstieni un zvani, un vibrācijas no telefoniem. Tā ir viena lieta, es tā pieļauju. Otra lieta – mēs, iespējams, neesam pamanījuši, ka ar bērniem šobrīd būtu jāstrādā atšķirīgā veidā, nekā mēs to darījām vēl varbūt pirms pieciem gadiem.

Mēs nevaram noliegt, ka bērnu uzmanība ir mainījusies, viņi spēj koncentrēties īsāku laika periodu, viņi mācās savādāk.

Mēs to vairs nevaram noliegt, mums ir jāpielāgojas šai jaunajai situācijai un jāspēj rast risinājumu, kā mācīties savādāk, kā mācīt lasīt savādāk. Tas, ko rāda mana privātā pieredze, braucot pa skolām, – es redzu, cik ļoti bērniem patīk mācīties rotaļājoties. It sevišķi pirmajās klasītēs, kur bērni ir tikko iznākuši no bērnudārza, kur ir pierasts rotaļāties un pasauli apgūt spēles veidā, bet te piepeši viņam liek sēdēt pa 40 minūtēm vismaz piecas stundas mācību stundas dienā. Arī vēlākās klasēs piedāvājot bērnam kaut ko apgūt ar kustību palīdzību, viņš ir pārsteigts, ka arī tā var mācīties. Bērniem, sevišķi zēniem (tā tomēr rāda pieredze) ļoti patīk, ja dod kādu kustīgu uzdevumu, kurā ir, teiksim, lasītprasmes elementi – viņš ar prieku skraidīs pa telpu un meklēs tos tekstus, un gribēs izlasīt pirmais, jo viņam iekšā ir sāncensības gars, kas strādā kā motivators. Kustības un rotaļas, nevis tik daudz sēdoša un statiska darba, jo tas, manuprāt, šobrīd ļoti traucē. Tajā pašā laikā es gribu uzteikt ļoti daudzus pedagogus, kas to saprot un mēģina būt ļoti radoši metodēs, kā mācīt lasīt, un tas tiešām strādā. Strādā privātas skolotāju iniciatīvas, nevis sistēma. Un tas mirdzums bērnu acīs, kad viņi apgūst kaut ko jaunu, bet it kā rotaļājoties, it kā nemaz nemācoties – tas tiešām ir cits līmenis, kā mācīties.

[..]

Un diemžēl man kā rakstniecei īstenībā sāp sirds, kad es uzzinu, ka mana grāmata jau ir ielikta skolu programmā.

Kad es uzzinu, ka skolā analizē manu grāmatu, es drusciņ *novīstu*, jo tajā procesā nav nekā priecīga. Iedomājies... Eva, kāpēc tu lasi grāmatas?

Man varbūt patīk mazliet aizbēgt no realitātes. Man patīk ienirt Ronjas pasaulē, ceļot laikā un telpā. Patīk saprast dažādu protagonistu dzīvesstāstus, iemājot viņu neparastajās vidēs.

Paldies, lieliski! Redzi, tad, kad tu sāki to stāstīt, es redzēju to mirdzumu tavās acīs. Tu lasi tāpēc, ka tu gribi gūt emocijas. Tu gribi kaut kur nokļūt, un tas tevī raisa emocijas.

Kad viņš lasa grāmatu, viņš to nelasa tāpēc, ka: "Mammīt, es šovakar lasīšu grāmatu, lai bagātinātu savu vārdu krājumu!" Nu nē. Viņš lasa tāpēc, ka grib gūt kaut kādas emocijas.

Lūk, un tad, kad skolā iedod Luīzes Pastores grāmatu, lai analizētu – tur nav nekā priecīga, jo pēc tam grāmata bērniem ir jākomentē. Teiksim, arī man pašai brīdis, kad es izlasu kādu kolosālu, ģeniālu grāmatu, zinot, ka man par to būs kādam jāreflektē, rada ārprātīgu stresu. Un man tā grāmata momentāli patīk par kriptiņu mazāk, ja es izjutīšu lielu stresu lasot un domājot, ko es par to varu pateikt, lai izklausītos gudra. Visu laiku domājot par to, ka grāmatā noteikti ir apslēpts kaut kas, ko es nezinu. (Un tad rakstnieks pats tikai pēc tam uzzina, ka viņa grāmatā īstenībā ir bijis apslēpts ļoti daudz visādu domu.)